

Tvorba bibliografických citací a citování dle normy ISO 690

Kateřina Šebková, DiS.

- **MENDELU**
- Ústav
- vědecko-pedagogických
- informací a služeb

Osnova

- ▶ Úvod do terminologie
- ▶ Proč citujeme
- ▶ Plagiátorství
- ▶ Norma ČSN ISO 690: 2010
- ▶ Metody citování
- ▶ Sekundární citování
- ▶ Tvorba bibliografických citací

Terminologie

▶ Citace

- ▶ odkaz v textu ve formě např. čísla nebo autora a roku, kterým odkazujeme na použitý zdroj uvedený v soupisu literatury (tj. soupis bibliografických citací)

▶ Bibliografická citace

- ▶ záznam citovaného zdroje, který obsahuje údaje o použitém zdroji; citace uspořádány dle použitého citačního stylu

▶ Citační styl

- ▶ pravidlo, které říká, jak mají být bibliografické citace formálně upraveny, stanoví jejich obsah a pořadí

Proč citujeme?

- ▶ dokazujeme znalost problematiky obsažené v naší závěrečné práci
- ▶ odkazujeme čtenáře na další literaturu (již se dané téma řešilo, apod.)
- ▶ uvedenou literaturou podkládáme závěry ve svém výzkumu
- ▶ identifikujeme použité zdroje pro možnost jejich zpětného dohledání
- ▶ dodržujeme citační etiku a Autorský zákon (č. 121/2000 Sb. Oddíl 2, § 31 - Citace a navazující novela č. 228/2014 Sb.)

Zásady citační etiky

- ▶ uvádíme všechny použité prameny
- ▶ neuvádíme prameny, které jsme nepoužily
- ▶ necitujeme své vlastní publikace, pokud nemají s aktuální prací nic společného
- ▶ citujeme tak, aby bylo možné identifikovat a získat citovaný pramen

Co je považováno za plagiátorství

- ▶ doslovné převzetí (zkopírování) cizího textu a jeho použití bez uvedení jeho citace
- ▶ použití obrázků, tabulek, grafů, apod. bez uvedení citace a odkazu na původní zdroj
- ▶ (ne)úmyslné opomenutí citace některého využitého zdroje
- ▶ absence zdroje, příp. nedostatečné či nesprávné citování

Co je považováno za plagiátorství

- ▶ graficky neoznačená doslovná citace, nedostatečné odkazování v textu
- ▶ sestavení textu z doslovných úryvků více zdrojů
- ▶ nesprávné parafrázování:
 - ▶ necitování zdroje, odkud myšlenku čerpáme
 - ▶ změna slovosledu či pozměnění výrazů původního textu bez uvedení doslovné citace

Jak se vyhnout plagiátorství

- ▶ uvést a odkázat na původní zdroje všech textů, údajů, závěrů, myšlenek, názorů, atd. převzatých do textu práce
- ▶ uvést zdroj a přesné umístění převzatých obrázků, tabulek, grafů, schémat, apod.
- ▶ správně odkazovat citacemi v textu práce na zdroje v seznamu použité literatury

Jak se vyhnout plagiátorství

- ▶ ocitovat i cizojazyčné zdroje, ze kterých čerpáme, příp. odkud jsme přeložili úryvek
- ▶ neuvádět cizí názory, myšlenky a nápady jako své vlastní
- ▶ správně parafrázovat

Přímá citace x Parafráze x Plagiátorství

▶ Přímá citace

- ▶ doslovně převzatý text, včetně typografického zdůraznění; text uvádíme v uvozovkách, autory i zdroje citujeme

▶ Parafráze = nepřímá citace

- ▶ vyjádření textu vlastními slovy a vlastním stylem, avšak bez změny významu; text neuvádíme v uvozovkách, autory i zdroje citujeme

▶ Plagiát

- ▶ převzetí cizí myšlenky, obrázku, grafu, apod. bez řádného citování autora a zdroje

Přímá citace x Parafráze x Plagiátorství

- ▶ **Parafráze = nepřímá citace**
 - ▶ POZOR na pouhou záměnu slov synonymy, nebo dokonce pouhé přeskupení slovosledu ve větě!
- ▶ Všeobecně známá fakta není potřeba citovat. Jedná se o takové informace, které jsou obecně známé, patří k základnímu vzdělání každého člověka, jsou nezpochybnitelné a také snadno ověřitelné ve všeobecných publikacích (encyklopedie nebo učebnice).

Ukázka plagiátorství

- ▶ převzetí původního textu a jeho stylistická úprava

Text v původním zdroji

4.4 Vztahy uvnitř populace

Mezi jedinci populace dochází k nejrůznějším interakcím, které mohou být podle okolností spíše pozitivní nebo naopak negativní. Tyto vztahy jsou ovlivněny pohyblivostí jedinců, jejich rozmístěním v prostoru, populační hustotou, potravními a jinými zdroji. Obvykle při populační hustotě pohybující se kolem optima pře-

Mezi jedinci populace dochází k různému vzájemnému působení, které může být podle okolností spíše kladné nebo naopak záporné. Tyto vztahy ovlivňují: pohyblivost jedinců, jejich rozmístění v prostoru, populační hustotu, potravní a jiné zdroje.

Vzor odborného textu

Odkaz v textu ¹, [1], (1), apod.

Parafráze

Ke kriticky ohroženým druhům se řadí také luňák červený (*Milvus milvus*), vyskytující se také na našem území.¹ Hnízdí například v lužních lesích při řece Dyji spolu s dalšími vzácnými druhy ptáků (luňák hnědý či kormorán velký).² Vojtěch Mrlík uvádí, že „*luňák červený u nás do roku 1976 prakticky nehnízdil a dnes u nás hnízdí asi čtyřicet párů tohoto dravce.*“³

Soupis literatury (Seznam bibliografických citací)

Přímá citace

1. MARTIŠKO, Josef. *Ochrana dravců a sov v zemědělsky využívané krajině*. Brno: EkoCentrum, 1999. ISBN 80-902203-8-X.
2. CHVÁTAL, Marek (ed.). *Ptačí oblasti České republiky: Special protection areas of the Czech Republic*. Praha: Aventinum, 2009. ISBN 978-80-87051-53-5.
3. MRLÍK, Vojtěch. Luňák červený. In: *Hlas pro tento den*. Český rozhlas, 16. ledna 2004. Dostupné také z: <https://temata.rozhlas.cz/lunak-cervený-7946649>

Norma ČSN ISO 690: 2010

- ▶ **Informace a dokumentace - Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů**
- ▶ platnost normy od 1. 4. 2011
 - ▶ jedná se o českou verzi mezinárodní normy ISO 690: 2010 publikované 15. 6. 2010 (3. vyd. mezinárodní normy)
 - ▶ nahrazuje normy ČSN ISO 690 (01 0197) z prosince 1996 a ČSN ISO 690-2 (01 0197) z ledna 2000
- ▶ všechny fakulty doporučují studentům citovat dle této normy v rámci závěrečných prací

Metody citování Harvardský systém

- ▶ Harvardský systém = forma **jméno-datum**
- ▶ použití v odborném textu:

Zoologické zahrady mimo jiné umožňují ochranu vzácných druhů živočichů, který tak skýtají šance na přežití v budoucnosti (Rees, 2011, s. 18). Podle Roudné (2006, s. 4) mají zoologické zahrady klíčovou roli při záchraně druhů ve dvou rovinách - buď ex situ, tj. mimo prostor přirozený pro život druhů, nebo in situ, tj. „*přímo ve volné přírodě v původním místě jeho výskytu*“ (Masopustová et al., 2009, s. 8).

Metody citování Harvardský systém

► Bibliografické citace:

- MASOPUSTOVÁ, Renata et al., 2009. *Chov exotických savců*. 1. díl. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN 978-80-213-1916-5.
- REES, Paul A., 2011. *An introduction to zoo biology and management*. Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell. ISBN 978-1-4051-9350-4.
- ROUDNÁ, Milena, 2006. Botanické a zoologické zahrady, jejich organizace a význam. In: DOBRÝ, Jaroslav et al. *Úloha botanických a zoologických zahrad při ochraně a reintrodukci ohrožených druhů*. Praha: Ministerstvo životního prostředí. ISBN 80-7212-440-4.

Harvardský systém

Kde se uvádí odkaz na zdroj?

► Přímá citace:

- „... se názory liší.“ (Svoboda 2014, s. 26) nebo (Svoboda, 2014, s. 26)*
- Svoboda (2014, s. 26) uvádí, že ...
- Podle Svobody (2014, s. 26) je ...

► Parafráze

- Podle Svobody (2014, s. 26) je možné ... rozdělit skupiny ...
- Jak uvádí Svoboda (2014, s. 26) ...
- Touto problematikou se zabývali také Svoboda (2014, s. 26) a Pokorný (2015).
- Výsledky výzkumu poukázaly na značný ... (Svoboda 2014; Pokorný 2015).

*Je možné používat oba způsoby - s čárkou i bez - ale zvolený způsob musíme dodržet v celé práci!

Harvardský systém zaznamenávání odkazů v textu

Harvardský systém - zaznamenávání odkazů v textu		
Typ	Odkaz v textu	Bibliografická citace v soupisu literatury
1 tvůrce	<p>Rozhodujícím předpokladem pro takovou práci.... (Müller, 2009, s. 14).</p> <p>Podle Müllera (2009, s. 14) je rozhodujícím předpokladem....</p>	MÜLLER, Manfred, 2009. Výcvik ochranného psa: chov, výcvik, zkoušky a hodnocení. Praha: Brázda. ISBN 978-80-209-0368-6.
2 tvůrci	Diskuse se soustředila na (Leeson a Summers, c2005, s. 188).	LEESON, Steven a John D. SUMMERS, c2005. Commercial poultry nutrition: Steven Leeson and John D. Summers. 3rd ed. Guelph, Ontario: University books. ISBN 0-9695600-5-2.
3 tvůrcismrky čerpají část vody (Tjoelker, Boratyński a Bugała, 2007, s. 202).	TJOELKER, Mark G., Adam BORATYŃSKI a Władysław BUGAŁA, ed, 2007. Biology and ecology of Norway spruce. Dordrecht: Springer. ISBN 978-1-4020-4840-1.
4 a více tvůrců způsobují onemocnění u jelení zvěře (Forejtek et al., 2013, s. 142).	FOREJTEK, Pavel et al., 2013. Zdravotní problematika zvěře: příručka pro mysliveckou praxi. Brno: Středoevropský institut ekologie zvěře. ISBN 978-80-7305-652-0.

Harvardský systém zaznamenávání odkazů v textu

Harvardský systém - zaznamenávání odkazů v textu

Typ	Odkaz v textu	Bibliografická citace v soupisu literatury
bez tvůrce	Lidové léčitelství zná sedmikrásku obecnou.... (Léčivé rostliny, 2010, s. 83).	Léčivé rostliny, 2010. Přeložila Jana JINDROVÁ. Praha: Ottovo nakladatelství. ISBN 978-80-7360-588-9.
více děl jednoho tvůrce ve stejném roce – v jedné citaci	Proteiny jsou důležitou složkou mléka.... (Tamime, 2006a, s. 15; 2006b, s. 55).	TAMIME, A. Y., ed, 2006a. Brined cheeses. Oxford: Blackwell Pub. ISBN 1-4051-2460-1. TAMIME, A. Y., ed., 2006b. Fermented milks. Oxford: Blackwell Science/SDT. ISBN 0-632-06458-7.
více děl jednoho tvůrce – v jedné citaci hostitelskou rostlinou housenky běláška zelného bývá brukvovitá zelenina (Laštůvka, 2004, s. 135; 2008, s. 20).	LAŠTŮVKA, Zdeněk, 2004. Zoologie pro zemědělce a lesníky. 3., dopl. vyd. Brno: Konvoj. ISBN 80-7302-065-3. LAŠTŮVKA, Zdeněk, 2008. Denní motýli (Rhopalocera) zemědělské krajiny: metodika hodnocení biodiverzity a zdravého prostředí. Brno: Biocont Laboratory. ISBN 978-80-904254-0-8.

Harvardský systém zaznamenávání odkazů v textu

Harvardský systém - zaznamenávání odkazů v textu		
Typ	Odkaz v textu	Bibliografická citace v soupisu literatury
dvě díla různých tvůrců – v jedné citaci	Lichořeřišnice je známá svými antibiotickými účinky.... (Gato, 2013, s. 131; McVicar, 2005, s. 262).	GATO, Martin, 2013. Léčivé rostliny v praktickém bylinkářství, kosmetice a kuchyni. Olomouc: Rubico. ISBN 978-80-7346-156-0. MCVICAR, Jekka, 2005. Velká kniha o bylinkách. V Praze: Knižní klub. ISBN 80-242-1218-8.
korporace jako tvůrce	„...poskytujeme služby, které přinášíjí klientům...“ (©Epravo.cz, a.s, 1999-2017).	©EPRAVO.CZ, a.s. 1999-2017. O nás. EPRAVO.CZ [online]. [vid. 2017-01-25]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/ostatni/o-nas/
příspěvek	„Daň z nemovitých věcí se stanovuje na zdaňovací období...“ (Procházková, 2017).	PROCHÁZKOVÁ, Jana, 2017. Novinky na dani z nemovitých věcí na zdaňovací období roku 2017 In: účetní-portál.cz: když chceš vědět víc [online]. 6.1.2017 09:47 [vid. 2017-01-25]. Dostupné z: http://www.ucetni-portal.cz/novinky-na-dani-z-nemovitych-veci-na-zdanovaci-obdobi-roku-2017-1058-c.html

Metody citování

Forma číselného odkazu

- ▶ Číselný odkaz = **horní index**
- ▶ použití v odborném textu:

Zoologické zahrady mimo jiné umožňují ochranu vzácných druhů živočichů, který tak skýtají šance na přežití v budoucnosti⁶. Podle Roudné⁷ mají zoologické zahrady klíčovou roli při záchraně druhů ve dvou rovinách - buď ex situ, tj. mimo prostor přirozený pro život druhů, nebo in situ, tj. „přímo ve volné přírodě v původním místě jeho výskytu“⁸.

Metody citování

Forma číselného odkazu

► Bibliografické citace:

6. REES, Paul A. *An introduction to zoo biology and management*. Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell, 2011. ISBN 978-1-4051-9350-4.
7. ROUDNÁ, Milena. Botanické a zoologické zahrady, jejich organizace a význam. In: DOBRÝ, Jaroslav et al. *Úloha botanických a zoologických zahrad při ochraně a reintrodukci ohrožených druhů*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2006. ISBN 80-7212-440-4.
8. MASOPUSTOVÁ, Renata et al. *Chov exotických savců*. 1. díl. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2009. ISBN 978-80-213-1916-5.

Metody citování

Průběžné poznámky

- ▶ Průběžné poznámky = **poznámky pod čarou**
- ▶ použití v odborném textu:

Zoologické zahrady mimo jiné umožňují ochranu vzácných druhů živočichů, který tak skýtají šance na přežití v budoucnosti⁶. Podle Roudné⁷ mají zoologické zahrady klíčovou roli při záchraně druhů ve dvou rovinách - buď ex situ, tj. mimo prostor přirozený pro život druhů, nebo in situ, tj. „přímo ve volné přírodě v původním místě jeho výskytu“⁸.

⁶ REES, Paul A. *An introduction to zoo biology and management*. Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell, 2011. ISBN 978-1-4051-9350-4.

⁷ ROUDNÁ, Milena. Botanické a zoologické zahrady, jejich organizace a význam. In: DOBRÝ, Jaroslav et al. *Úloha botanických a zoologických zahrad při ochraně a reintrodukcii ohrožených druhů*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2006. ISBN 80-7212-440-4.

⁸ MASOPUSTOVÁ, Renata et al. *Chov exotických savců*. 1. díl. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2009. ISBN 978-80-213-1916-5.

Metody citování

Průběžné poznámky

► Bibliografické citace:

6. REES, Paul A. *An introduction to zoo biology and management*. Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell, 2011. ISBN 978-1-4051-9350-4.
7. ROUDNÁ, Milena. Botanické a zoologické zahrady, jejich organizace a význam. In: DOBRÝ, Jaroslav et al. *Úloha botanických a zoologických zahrad při ochraně a reintrodukci ohrožených druhů*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2006. ISBN 80-7212-440-4.
8. MASOPUSTOVÁ, Renata et al. *Chov exotických savců*. 1. díl. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2009. ISBN 978-80-213-1916-5.

Využití poznámek pod čarou: vysvětlivky

- ▶ Pokud v poznámce pod čarou uvádíme poznámku nebo nějakou vysvětlivku k textu, kterou jsme převzali z jiného zdroje, uvedeme přímo za ní příslušnou bibliografickou citaci (je možné zvolit více možností):

... planě rostoucí mrkev obecná (*Daucus carota*) je monokarpická¹¹ ...

¹¹ jednou za život kvetoucí (viz KOLÁŘ, Filip et al. *Ochrana přírody z pohledu biologa: proč a jak chránit českou přírodu*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Dokořán, 2012, s. 58. ISBN 978-80-7363-414-8)

Využití poznámek pod čarou: překlad z cizojazyčné publikace

*„Každému organismu na Zemi byl přiřazen vědecký nebo latinský název. Teoreticky je vědecký název organismu stejný v každé zemi na světě“ (Rees, 2011, s. 23),
(překlad vlastní).**

- ▶ Poznámky pod čarou je možné využít nejen pro vysvětlení odborných či cizích výrazů, ale také v případě, že přebíráme text z nějakého cizojazyčného zdroje a chceme jej převzít doslovně (tzn. snaha doslovně přeložit originální text). Tento převzatý a přeložený text uvedeme v uvozovkách zvýrazněný kurzívou a připojíme poznámku, že se jedná o vlastní překlad = (překlad vlastní), (překlad autora), apod.
- ▶ Původní verzi textu je vhodné uvést do poznámky pod čarou. Pokud v textu práce parafrázujeme, nemusíme již uvádět původní verzi textu, ani jinou poznámku (že se jedná o parafrázi) a stačí pouze správně citovat.

* Each organism on Earth has been assigned a scientific or Latin name. In theory the scientific name of an organism is the same in every country in the world.

REES, Paul A., 2011. An introduction to zoo biology and management. Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell. ISBN 978-1-4051-9350-4.

Jak sekundárně citovat

Harvardský systém = forma **jméno-datum**

► použití v odborném textu:

„po vykladení vajíček dospělci většinou hynou. Samička v laboratoři žila až 20 měsíců.“ (Fuchs, 1907 cit. podle Zumr, 1995, s. 75)

► Bibliografická citace:

ZUMR, Václav, 1995. *Lýkožrout smrkový - biologie, prevence a metody boje*. Písek: Matice lesnická. ISBN 80-900043-2-9.

Jak sekundárně citovat

Forma číselného odkazu

► použití v odborném textu:

Václav Zumr ve své knize zmiňuje výklad A. G. Fuchse, že „*po vykladení vajíček dospělci většinou hynou. Samička v laboratoři žila až 20 měsíců.*“ ¹⁶

► Bibliografická citace:

16 ZUMR, Václav. *Lýkožrout smrkový - biologie, prevence a metody boje*. Písek: Matice lesnická, 1995, s. 75. ISBN 80-900043-2-9.

Jak sekundárně citovat

Průběžné poznámky

► použití v odborném textu:

Václav ZUMR ve své knize zmiňuje výklad A. G. Fuchse, že „*po vykladení vajíček dospělci většinou hynou. Samička v laboratoři žila až 20 měsíců.*“¹⁶

► Bibliografická citace:

¹⁶ ZUMR, Václav. *Lýkožrout smrkový - biologie, prevence a metody boje*. Písek: Matice lesnická, 1995, s. 75. ISBN 80-900043-2-9.

Než začneme citovat...

- ▶ ujasnit si typ dokumentu (u obrázku cituji dokument, ve kterém byl obrázek vydán) + formu dokumentu = najít příslušný vzor citace
- ▶ citace by měla být úplná, přehledná, jasná
- ▶ pořadí údajů je přesně stanovené normou
- ▶ bibliografické citace musí být jednotné v celé naší práci (jednotný styl, formát a interpunkce)

Než začneme citovat...

- ▶ údaje přebíráme vždy z citovaného zdroje (tj. z dokumentu, se kterým pracujeme):
 - ▶ titulní list (úvodní obrazovka, webová stránka, etiketa na disku, apod.)
 - ▶ příp. rub titulního listu
 - ▶ tiráž
 - ▶ hlavička stránky, obálky, obalu, letáku, apod.

Než začneme citovat...

- ▶ při přebírání údajů z jiných zdrojů uvádíme tyto převzaté údaje v hranaté závorce
- ▶ údaje se zapisují v jazyce, ve kterém jsou uvedeny v citovaném dokumentu
 - ▶ v jazyce bibliografické citace se uvádí pouze fyzický popis knihy (rozsah stran), poznámky a doplňky v kulatých závorkách, údaje z jiných zdrojů v hranatých závorkách

Než začneme citovat...

► údaje, které je potřeba znát:

- a) jméno tvůrce (jména tvůrců) dokumentu
- b) název dokumentu
- c) typ nosiče (v případě potřeby)
- d) vydání
- e) nakladatelské údaje (místo, vydavatel, rok vydání, příp. datum)
- f) název edice (pokud je k dispozici)
- g) číslování v rámci popisované jednotky
- h) identifikátory (ISBN, ISSN, DOI, apod.)
- i) dostupnost, přístup nebo umístění informací
- j) dodatečné všeobecné informace

Tvorba bibliografických citací

Autor

- a) jeden tvůrce: **MOORE, Randy**
- b) dva nebo tři tvůrci: **GUSERL, Richard a Helmut KING
HOWELL, Evelyn A., John HARRINGTON a Stephen GLASS**
- c) čtyři a více tvůrců: **HIGMAN, Sophie et al. (= aj.)**
- d) organizace nebo skupina lidí: **ACADEMIA SCIENTIARUM
FENNICA**
- e) encyklopedie, sborníky z konference - nemají tvůrce -
citace začíná názvem: *Encyclopaedia Britannica*
- f) vedlejší tvůrce: **KUNDERA, M. *Immortality*. Translated
from the Czech by Peter KUSSI**
- g) dílo pod pseudonymem: **BACHMAN, Richard [pseud.
Stephena KINGA]**

Tvorba bibliografických citací

- ▶ **Název** se v citaci uvádí kurzívou. **Podnázev** se uvádí, pokud je znám a je důležitý kvůli identifikaci dokumentu. Podnázev oddělujeme od názvu dvojtečkou.
- ▶ **Údaj o vydání** by měl být uveden včetně symbolů tak, jak se objevuje v citovaném dokumentu. Pokud se jedná o **první vydání**, nemusí se tento údaj v citaci uvádět. Jakékoliv jiné vydání se uvádět musí.
- ▶ **Místo vydání** uvádíme tak, jak je uvedeno v dokumentu. Jedná-li se o menší město, uvádíme do kulatých závorek doplňující informaci (stát, provincie, kraj), např. **London (Ontario)**. V případě více míst vydání uvádíme pouze první, typograficky zvýrazněné, popř. významné místo vydání.

Tvorba bibliografických citací

- ▶ **Nakladatel (vydavatel)** je osoba nebo korporace odpovědná za publikování dokumentu. Může jít o vydavatele, výrobní společnost, distributora, výrobce, tiskárnu, apod. V případě více vydavatelů se uvádí pouze první z nich.
- ▶ **Rok vydání (popř. datum publikování)** je povinný údaj. Pokud je v dokumentu uveden copyright, píše se před rok vydání značka ©, c nebo zkratka cop. Je-li datum publikování zjevně chybné, uvádí se oprava do hranaté závorky, např. **2001 [tj. 2010]**. Není-li rok v dokumentu uveden, je možné jej dohledat z jiného zdroje nebo odhadnout - píšeme jej také do hranaté závorky. Pokud není možné rok dohledat, lze uvést [b.r.], což znamená bez roku.

Tvorba bibliografických citací

- ▶ Citace by měla vždy identifikovat tu část, kterou cituje. Citujeme-li knihu jako celek, **počet stran** knihy uvést můžeme a nemusíme. Pokud citujeme část knihy, např. kapitolu, musíme **rozsah stran** uvést. U článků z časopisů můžeme zapisovat: 2010, 6 (3), 25-30 nebo 2010, roč. 6, č. 3, s. 25-30
- ▶ Pokud je v dokumentu uvedený **název edice**, zapisujeme jej včetně průběžného číslování a název i číslo jsou povinný údaj. Např. **Chemical series, vol. 178**
- ▶ Pokud má zdroj **mezinárodní standardní číslo**, nejčastěji ISBN (knihy), ISSN (časopisy) nebo DOI (digitální objekty), jedná se o povinný údaj.

Tvorba citací - kniha

Tvůrce. *Název díla: podnázev.* **Označení vydání.**
Místo vydání: Jméno nakladatele, rok vydání,
počet stran. **Edice.** **ISBN.** **Poznámky.**

CAMPBELL, Neil A. a Jane B. REECE. *Biologie*. Brno:
Computer Press, c2006. ISBN 80-251-1178-4.

ROZSYPAL, Stanislav. *Nový přehled biologie*. Praha:
Scientia, 2003. ISBN 80-7183-268-5.

Tvorba citací - kapitola z knihy

Tvůrce. *Název díla: podnázev*. Označení vydání.
Místo vydání: Jméno nakladatele, rok vydání,
rozsah stran. Název a číslo kapitoly. Edice. ISBN.
Poznámky.

BIEWENER, Andrew A. *Animal locomotion*. Oxford:
Oxford University Press, 2003, s. 46-77. Chapter 3,
Movement on land. ISBN 0-19-850023-8.

Tvorba citací - příspěvek v knize

Tvůrce odpovědný za příspěvek. Název díla: podnázev. In: Tvůrce odpovědný za zdrojový dokument. *Název zdrojového dokumentu*. Označení vydání. Místo vydání: Jméno nakladatele, rok vydání, rozsah stran. Edice. ISBN. Poznámky.

VRESE, M. de a J. SCHREZENMEIR. Probiotics, Prebiotics, and Synbiotics. In: STAHL, Ulf, U. E. B. DONALIES a Elke NEVOIGT (eds.). *Food biotechnology*. Berlin: Springer, c2008, s. 1-66. Advances in biochemical engineering/biotechnology, vol. 111. ISBN 978-3-540-70535-2.

Tvorba citací - online kniha

Tvůrce. *Název díla: podnázev* [typ média]. Místo vydání: Jméno nakladatele, rok vydání/publikování [datum citace], počet stran. Edice. eISBN. Přístup ke zdroji. Poznámky.

Nové údaje u elektronických zdrojů:

[typ média] - [online], [online časopis], [CD], [online databáze], ...

Vydání/publikování, popř. copyright, datum aktualizace - zapisuje se ve tvaru, v jakém se nachází v citovaném zdroji.

[datum citace] - [vid. 2019-12-31], [cit. 2019-12-31].

Přístup ke zdroji - Dostupné z: (přesná URL adresa, která by měla odkazovat na zdroj, který byl skutečně otevřen; jedná-li se o interní databázi, je možné odkazem naznačit/přiblížit cestu ke zdroji).

Tvorba citací - online kniha

Tvůrce. *Název díla: podnázev* [typ média]. Místo vydání: Jméno nakladatele, rok vydání/publikování [datum citace], počet stran. Edice. eISBN. Přístup ke zdroji. Poznámky.

BOZIARIS, Ioannis S. (ed.). *Novel food preservation and microbial assessment techniques* [online]. Boca Raton, FL: CRC Press/Taylor & Francis, 2014 [vid. 2020-02-10]. eISBN 978-1-4665-8076-3. Dostupné z:
<https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780429166785>

Tvorba citací - příspěvek v online knize

Tvůrce. Název příspěvku. In: Jméno tvůrce díla. *Název díla: podnázev* [typ média]. Místo vydání: Jméno nakladatele, rok vydání/publikování, rozsah kapitoly [datum citace]. Edice. eISBN. Přístup ke zdroji. Poznámky.

LUKSIENE, Zivile. Chap. 7, Novel Approach to Control Pathogenic and Harmful Microorganisms in Nonthermal Way. In: BOZIARIS, Ioannis S. (ed.). *Novel food preservation and microbial assessment techniques* [online]. Boca Raton, FL: CRC Press/Taylor & Francis, 2014, s. 184-217 [vid. 2020-02-10]. eISBN 978-1-4665-8076-3. Dostupné z:

<https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780429166785/chapters/10.1201/b16758-10>

Tvorba citací - článek z časopisu

Tvůrce. Název článku. *Název periodika*. Vydání. Místo vydání: Jméno nakladatele, rok vydání, ročník (číslo), rozsah stran. ISSN. Poznámky.

SNOW, Charles G. Survival of Age-0 Hatchery Summer-Run Chinook Salmon in Enhanced by Early Release. *North American Journal of Aquaculture*. 2016, 78 (1), 45-51. ISSN 1522-2055.

(pozn.: Norma uvádí nakladatelské údaje jako povinné, pro identifikaci dokumentu však nejsou důležité, můžeme je vynechat.)

Tvorba citací - článek z online časopisu

Tvůrce. Název článku. *Název periodika* [typ média]. Vydání. Datum publikování, ročník (číslo), rozsah stran [datum citace]. eISSN. Přístup ke zdroji. Lokace. Poznámky.

SNOW, Charles G. Survival of Age-0 Hatchery Summer-Run Chinook Salmon in Enhanced by Early Release. *North American Journal of Aquaculture* [online]. 2016, 78 (1), 45-51 [vid. 2020-02-10]. eISSN 1548-8454. Dostupné z:
<https://doi.org/10.1080/15222055.2015.1090505>

Tvorba citací - sborník

Tvůrce. Název sborníku. Vedlejší názvy. Vydání.
Další tvůrce. Místo: nakladatel, rok, počet stran.
Název edice, číslo edice. ISBN (nebo ISSN).
Poznámky.

FIALOVÁ, Jitka a Dana PERNICOVÁ (eds.). *Public recreation and landscape protection - with man hand in hand!: conference proceeding*. 1st Edition. Brno: Mendel University in Brno, 2015. ISBN 978-80-7509-251-9.

Tvorba citací - příspěvek ve sborníku

Tvůrce příspěvku. Název příspěvku. In: Tvůrce sborníku. *Název sborníku*. Vedlejší názvy. Vydání. Další tvůrce sborníku. Místo: nakladatel, rok, rozsah stran příspěvku. Název edice, číslo edice. ISBN (nebo ISSN). Poznámky.

PILAŘOVÁ, Pavla a Kristýna BLÁHOVÁ. Restoration of abandoned meanders - the view of public recreation and landscape protection. In: FIALOVÁ, Jitka a Dana PERNICOVÁ (eds.). *Public recreation and landscape protection - with man hand in hand!: conference proceeding*. 1st Edition. Brno: Mendel University in Brno, 2015, s. 220-226. ISBN 978-80-7509-251-9.

Tvorba citací - online sborník

Tvůrce. *Název sborníku*. Vedlejší názvy [typ média]. Vydání. Další tvůrce. Místo: nakladatel, rok [datum citace], počet stran. Název edice, číslo edice. ISBN (nebo ISSN). Přístup ke zdroji. Poznámky.

FIALOVÁ, Jitka a Dana PERNICOVÁ (eds.). *Public recreation and landscape protection - with man hand in hand?: Conference proceeding* [online]. 1st Edition. Brno: Mendel University in Brno, 2017 [vid. 2020-02-10]. ISBN 978-80-7509-487-2. Dostupné z:
http://www.utok.cz/sites/default/files/data/USERS/u24/RaOP_2017.0001.pdf

Tvorba citací - příspěvek v online sborníku

Tvůrce příspěvku. Název příspěvku. In: Tvůrce sborníku. *Název sborníku*. Vedlejší názvy [typ média]. Vydání. Další tvůrce sborníku. Místo: nakladatel, rok, rozsah příspěvku [datum citace]. Název edice, číslo edice. ISBN (nebo ISSN). Přístup ke zdroji. Poznámky.

KADLEC, Jiří a Alžběta HEJDUKOVÁ. Christmas Decoration from Forest Materials. In: FIALOVÁ, Jitka a Dana PERNICOVÁ (eds.). *Public recreation and landscape protection - with man hand in hand?: Conference proceeding* [online]. 1st Edition. Brno: Mendel University in Brno, 2017, s. 54-56 [vid. 2020-02-10]. ISBN 978-80-7509-487-2. Dostupné z: http://www.utok.cz/sites/default/files/data/USERS/u24/RaOP_2017.0001.pdf

Citační manažery

- ▶ Citace PRO <https://www.citacepro.com/>
- ▶ Citace.com <https://www.citace.com/>
- ▶ RefWorks www.refworks.com

- ▶ Zotero <https://www.zotero.org/>
- ▶ Mendeley <https://www.mendeley.com>
- ▶ EndNote Web <https://www.endnote.com/>

Použité a doporučené zdroje

- ▶ BIERNÁTOVÁ, Olga a Jan SKŮPA. *Bibliografické odkazy a citace dokumentů dle ČSN ISO 690 01 0197 platné od 1. dubna 2011*. Brno, 2011. 27 s. Dostupné z:
<https://www.citace.com/download/CSN-ISO-690.pdf>
- ▶ ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace - Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. Třídící znak 01 0197.
- ▶ KRATOCHVÍL, Jiří. *Jak citovat*. Vydání první. Brno: Masarykova univerzita. Knihovna univerzitního kampusu, ©2014. Dostupné z:
https://kuk.muni.cz/animace/eiz/pdf.php?file=publikacni_etika/citace.pdf

Použité a doporučené zdroje

- ▶ KRČÁL, Martin a Zuzana TEPLÍKOVÁ. *Naučte (se) citovat*. 1. vyd. Blansko: Citace.com, 2014. ISBN 978-80-260-6074-1.
- ▶ Citační rozcestník Knihovny univerzitního kampusu MU - obsahuje kompletní textové, interaktivní a audiovizuální pomůcky k problematice citování.
https://is.muni.cz/do/sukb/kuk/navody/rozcestnik/Citacni_rozcestnik_Knihovny_univerzitniho_kampusu_MU.qwarp
- ▶ KRATOCHVÍL, Jiří, Petr SEJK, Věra ELIÁŠOVÁ a Marek STEHLÍK. *Metodika tvorby bibliografických citací*. 2. vyd. Elportál, Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISSN 1802-128X.
Dostupné z:
https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/metodika/w eb/ebook_citace_2011.html

Použité a doporučené zdroje

- ▶ ŘEHŮŘKOVÁ, Markéta a Vanda GŘEŠÁKOVÁ. *Bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Brno: e:Citace, 2012. Dostupné z: https://www.citace.com/wp-content/uploads/2012/06/Metodicky_material_2.pdf
- ▶ <https://www.facebook.com/e.citace/>
- ▶ KNIHOVNA UNIVERZITY TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ. *Informační výchova na UTB ve Zlíně* [online]. Knihovna UTB ve Zlíně. Dostupné z: <http://iva.k.utb.cz/>

Použité a doporučené zdroje

- ▶ Texty a příklady převzaty z dokumentu:
ZATLOUKALOVÁ, Vlasta. *Tvorba bibliografických citací a citování podle normy ISO 690*. Brno: Mendelova univerzita v Brně. Ústav vědecko-pedagogických informací a služeb, 2017. Dostupné z: <http://uvis.mendelu.cz/icuk-citace-a-citovani>

Webová stránka o citování

- ▶ Webová stránka Citace a citování na stránkách Knihovny:

<http://uvis.mendelu.cz/icuk-citace-a-citovani>

Děkuji za pozornost!

lukas.konecny@mendelu.cz

- **MENDELU**
- Ústav
- vědecko-pedagogických
- informací a služeb

únor 2020